

Alles veranderen

een anarchistische oproep

Als je kon veranderen wat je maar zou willen, wat zou je dan veranderen? Zou je op vakantie gaan voor de rest van je leven? Zou je fossiele brandstoffen in de grond houden om klimaatverandering tegen te gaan? Of zou je voor ethisch verantwoorde banken en politici zorgen? Het is in ieder geval onrealistisch om alles hetzelfde te laten en dan een betere wereld te verwachten.

De financiële en emotionele problemen in je privéleven zijn een weerspiegeling van wereldwijde onrust en rampen. We zouden allemaal onze dagen kunnen slijten met het één voor één oplossen van die problemen, maar in feite komen al deze problemen voort uit dezelfde bron. Gedeeltelijke oplossingen bieden geen antwoord; we moeten met een andere denkwijze alles opnieuw uitvinden.

**Wat je
ook wil
veranderen,
begin
overal.**

begin met **zelfbeschikking**

De geest van de vrijheid spookt nog steeds rond in een wereld die gevangen zit in haar eigen beeld. Er is ons complete zelfbeschikking beloofd: alle instellingen in onze maatschappij worden verondersteld ons die te geven.

Maar als jij het helemaal voor het zeggen had in je leven, wat zou je dan op dit moment aan het doen zijn? Hoeveel verschillende mogelijkheden en kansen zijn er wel niet geweest in je leven? Denk aan de relaties die je zou kunnen hebben, de dingen die je zou kunnen ervaren, en alle dingen die je leven betekenis zouden kunnen geven. Toen je geboren werd, leek er geen grens te zijn aan wat je zou kunnen worden. Je was een en al mogelijkheden.

De meeste mensen stoppen niet met fantaseren over hun toekomst. Alleen op de mooiste momenten, wanneer we verliefd zijn, een doorbraak ervaren, of een ver land bezoeken, vangen we een duizelingwekkende glimp op van alle kansen en mogelijkheden die onze levens bieden.

Hoe worden deze mogelijkheden in je echte leven dan toch beperkt? Hoeveel invloed heb je eigenlijk op je omgeving en op hoe je je tijd besteedt? Zijn de bureaucratie die beoordeelt hoe goed je instructies volgt en de economie die je invloed geeft als je winst oplevert instituten die ervoor zorgen dat je het beste van je leven kan maken op jouw eigen manier?

Het geheim dat iedereen met zich meedraagt is dat we allemaal de totale zeggenschap hebben over ons leven: niet omdat het aan ons gegeven is, maar omdat zelfs de meest totalitaire dictatuur het niet af zou kunnen pakken. Maar zodra we beginnen naar ons eigen inzicht en in ons eigen belang te handelen, komen we in conflict met instellingen die onze vrijheid juist zouden moeten beschermen.

begin met verantwoording aan onszelf

Managers en belastinginners praten graag over persoonlijke verantwoordelijkheid, maar als we écht verantwoordelijkheid voor onze acties zouden nemen, zouden we dan überhaupt nog luisteren naar wat ze te zeggen hebben?

In het verleden zijn er meer slachtoffers gevallen en is er meer kwaad aangericht door gehoorzaamheid dan door kwaadwillendheid. Al het oorlogstuig dat legers verzameld hebben getuigt van dit gevaar. Als je er zeker van wil zijn dat je nooit zal bijdragen aan oorlog, genocide, of onderdrukking is de eerste stap het stoppen met opvolgen van bevelen.

Dit geldt ook voor normen en waarden. Ontelbare heersers en wetboeken willen dat je onvoorwaardelijk gehoorzaamt. Maar zelfs als je een bepaalde god of geloofsleer onvoorwaardelijk zou willen gehoorzamen, hoe bepaal je dan welke dit zal zijn? Of je het nu leuk vindt of niet, alleen jij kan deze beslissing nemen. Meestal nemen mensen beslissingen op basis van wat bekend of makkelijk is.

We zijn onontkoombaar verantwoordelijk voor waar we in geloven en voor wat we besluiten. Als we verantwoording afleggen aan onszelf in plaats van aan gezagvoerders of wetboeken komen we misschien met elkaar in conflict, maar dit conflict zou in ieder geval ons eigen conflict zijn. We zouden niet – zoals nu – onnodig tragedie op tragedie stapelen in dienst van de verlangens van iemand anders.

begin met het verwerven van **macht in plaats van gezag**

De arbeiders die werk verrichten hebben macht; de bazen die ze vertellen wat ze moeten doen hebben gezag. Huurders die een gebouw bewonen en onderhouden hebben macht; de huisbaas heeft gezag. Een rivier heeft macht; een vergunning om een dam te bouwen verleent gezag.

Macht is op zich niet onderdrukkend. Veel vormen van macht werken bevrijdend: de macht om te zorgen voor degenen die je lief hebt, de macht om jezelf te verdedigen en conflicten op te lossen, om acupunctuur te beoefenen, om een zeilboot te besturen en om aan een trapeze te zwaaien. Er zijn manieren om je vaardigheden te ontwikkelen die ook de vrijheid van anderen vergroten. Iedereen die ernaar streeft om haar volledige potentieel te verwezenlijken is waardevol voor alle mensen in haar omgeving.

Gezag over anderen, aan de andere kant, slokt hun macht op. En wat jij met jouw gezag van anderen weg kan nemen, kan iemand anders met meer gezag weer wegnemen van jou: Gezag komt altijd van boven.

De **soldaat** gehoorzaamt de **generaal** die verantwoordelijkheid aflegt aan de **minister-president**, die zijn gezag ontleent aan de **grondwet**.

De **priester** gehoorzaamt de **bisschop**, de bisschop de **pauz**, de paus de **bijbel** die gezag ontleent aan **God**.

De **werknemer** gehoorzaamt de **eigenaar** die de **klant** bedient, die gezag ontleent aan **geld**.

De **politieagent** voert een **dwangbevel** uit dat ondertekend is door **justitie**, die gezag ontleent aan de **wet**.

Mannelijkheid, witheid, eigendom – aan de top van al deze piramides vind je geen despoten maar sociale constructen: Concepten die wij zelf hebben gecreëerd en die we toch onvoorwaardelijk gehoorzamen.

In deze maatschappij zijn macht en gezag zo in elkaar verstrengeld geraakt dat het bijna onmogelijk is om ze los van elkaar te zien. Het lijkt alsof we alleen macht kunnen verwerven door te gehoorzamen. Maar macht zonder vrijheid is waardeloos.

begin met relaties gebaseerd op vertrouwen

Vertrouwen legt macht in de handen van hen die vertrouwen schenken, in tegenstelling tot gezag: gezag geeft macht aan degene die gezag uitoefent. Iemand die vertrouwen heeft verdient heeft geen gezag nodig. Als iemand geen vertrouwen verdient, zou hij zeker geen gezag moeten hebben! Maar in wie hebben we minder vertrouwen dan juist in gezagsdragers zoals politici en topmanagers?

Zonder een opgelegde machtsongelijkheid hebben mensen een reden om conflicten op te lossen op een manier die zorgt voor wederzijdse tevredenheid: namelijk om elkaars vertrouwen te verdienen. Hiërarchie verwijdert deze motivatie en geeft degene met gezag de mogelijkheid om conflicten te onderdrukken.

De beste vriendschap is een band tussen gelijken die elkaar ondersteunen en uitdagen met respect voor elkaars autonomie. Dit is een goede maatstaf om al onze relaties mee te evalueren. Zonder de beperkingen die vandaag aan ons zijn opgelegd – burgerschap en illegaliteit, eigendom en schuld, commandostructuren in bedrijven en het militaire apparaat – zouden we onze relaties kunnen herbouwen op basis van vrije associatie en wederzijdse hulp.

begin met het verzoenen van het individu met het geheel

“Jouw rechten eindigen waar de rechten van een ander beginnen”. Volgens die logica is er des te minder vrijheid naarmate er meer mensen zijn.

Maar vrijheid is geen kleine bubbel van persoonlijke rechten. Zo makkelijk kunnen we niet van elkaar worden onderscheiden. Gapen en lachen zijn aanstekelijk; hetzelfde geldt voor enthousiasme en wanhoop. Ik ben samengesteld uit de clichés die van mijn tong rollen, de liedjes die ik in mijn hoofd opvang en de stemming waar mijn gezelschap mij mee aansteekt. Wanneer ik een auto bestuur dan laat ik daarmee vervuiling los in de atmosfeer die jij inademt; als jij medicijnen gebruikt, dan lopen ze in het water dat iedereen drinkt. Het systeem dat ieder ander accepteert is het systeem waar jij onder moet leven, maar als andere personen het systeem trotseren dan krijg jij ook de kans om je werkelijkheid te heronderhandelen. Jouw vrijheid begint waar de mijne begint en jouw vrijheid eindigt waar de mijne eindigt.

We zijn niet enkelvoudige individuen. Onze lichamen bestaan uit een symbiose van duizenden verschillende soorten. Een menselijk lichaam is geen gesloten fort maar een constant proces van voedingsstoffen en microben. We leven in symbiose met nog eens duizenden soorten: gewassen die inademen wat wij uitademen. Een roedel wolven of een avond gevuld met het gebrul van kikkers is net zo individueel, net zoveel een eenheid, als een menselijk lichaam. We handelen niet in een vacuüm, voortgestuwd door rede, maar de getijden van de cosmos golven door ons heen.

De enige reden dat taal werkt als communicatiemiddel

is dat het gemeengoed is. Hetzelfde geldt voor ideeën en verlangens: we kunnen ze overdragen omdat ze groter zijn dan wijzelf. Ieder van ons is samengesteld uit een chaos van tegengestelde krachten die zich allemaal voorbij onszelf uitstrekken door tijd en ruimte. Door te kiezen welke van deze krachten we koesteren, bepalen we wat we bevorderen in iedereen die we ontmoeten.

Vrijheid is niet een eigendom of bezit; het is een verband. Het heeft niks te maken met beschermd zijn tegen de buitenwereld; het is een manier van

verbindingen leggen die mogelijkheden zo veel mogelijk uitbreidt. Dit betekent niet persé dat we eenstemmigheid hoeven te creëren; zowel eenstemmigheid als conflict kunnen ons verrijken en verheffen. Hiervoor is het cruciaal dat er geen centrale macht is die instemming kan afdwingen en evenmin in staat is om een conflict in een wedloop om te vormen. Laten we in plaats van de wereld op te breken in minuscule koninkrijkes het beste maken van onze onderlinge verbondenheid.

begin met **de bevrijding van verlangen**

Opgroeien in deze samenleving betekent dat zelfs je passies niet die van jezelf zijn; ze worden gecultiveerd door reclame en andere vormen van propaganda die ervoor zorgen dat we in de tredmolens van markt blijven rennen. Dankzij indoctrinatie kunnen mensen trots op zichzelf zijn voor het doen van dingen waar ze op lange termijn alleen maar ellendig van kunnen worden. We zijn opgesloten in ons lijden en onze genoegens zijn de verzegeling.

Om werkelijk vrij te zijn hebben we dus invloed nodig op de processen die onze verlangens produceren. Bevrijding is niet alleen het vervullen van de verlangens die we op dit moment hebben. Het is ook het verbreden van wat we voor mogelijk zien, zodat we steeds nieuwe dingen verlangen in nieuwe situaties. Deze bevrijding betekent dat we onze rug moeten keren naar het genoegens dat we krijgen van het opleggen van dwang uitoefenen, overheersen en bezitten. Het betekent dat we plezier zoeken dat ons loswrijkt van de machinerie van gehoorzaamheid en concurrentie. Als je ooit van een verslaving af bent gekomen heb je een idee van wat het betekent om je verlangens om te vormen.

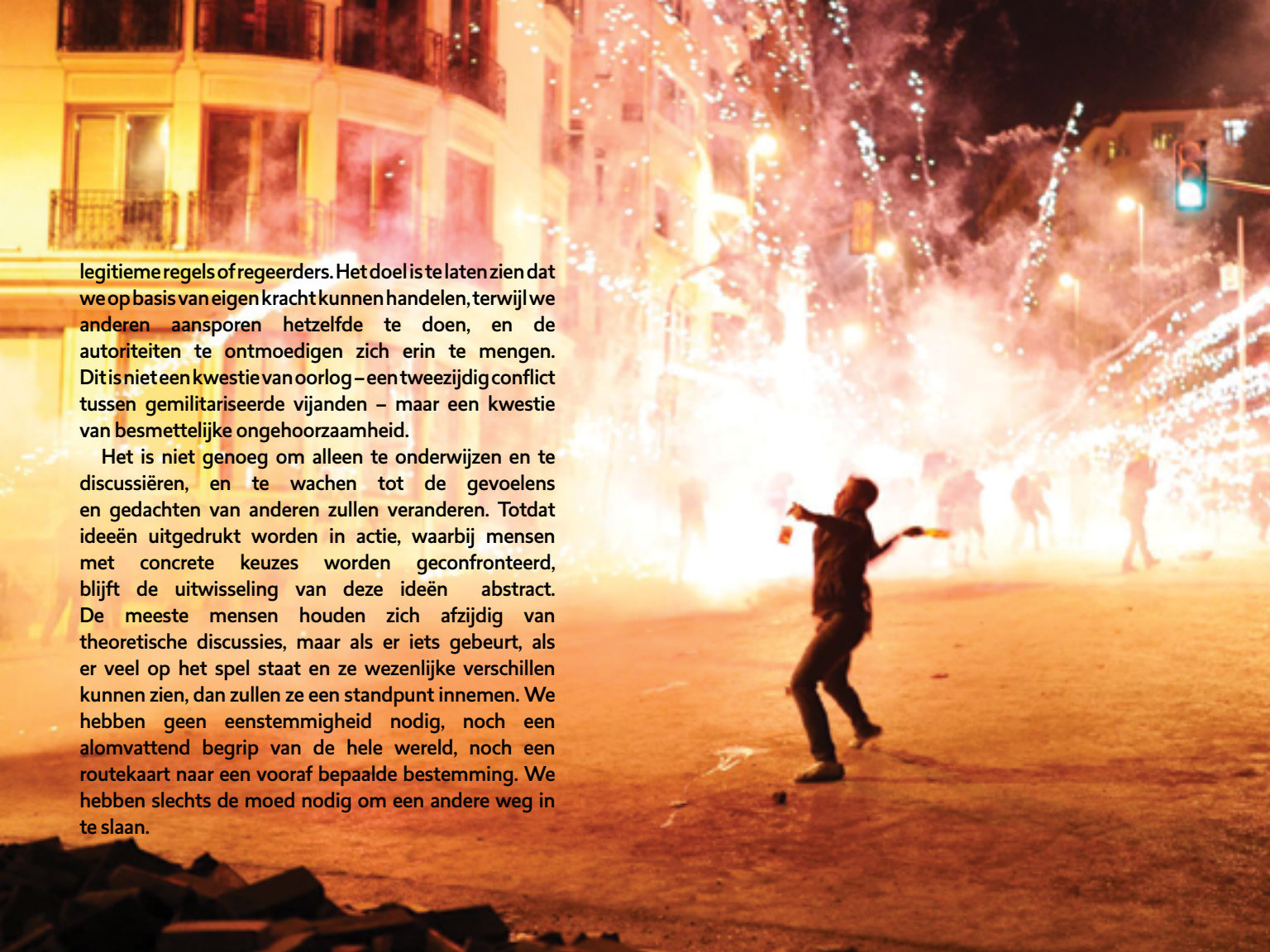
begin met opstand

Bevooroordeelde, bekrompen mensen hebben de gewoonte om een specifieke groep de schuld te geven van een probleem in het systeem. Zo geven ze Joden de schuld van het door winst aangedreven kapitalisme en immigranten de schuld van de economische recessie. Op dezelfde manier geven mensen individuele politici de schuld van de corruptie van de politiek. Maar het probleem wordt gevormd door de systemen zelf. Ongeacht wie de touwtjes in handen hebben, ze produceren dezelfde scheve machtsverhoudingen en dezelfde kleinzielige vernederingen. Het probleem is niet dat die systemen kapot zijn, maar juist dat ze uitstekend werken - naar hun eigen maatstaven die niet de onze zijn.

Onze vijanden zijn geen specifieke mensen, maar de instellingen en routines die ons van onszelf en van elkaar vervreemden. Er is meer conflict binnenin jezelf dan tussen mensen onderling. Dezelfde breuklijnen die door onze beschaving heen lopen, lopen ook door onze vriendschappen en onze harten; dit is geen botsing tussen individuen, maar tussen verschillende soorten van relaties en verschillende manieren van leven. Als we onze rollen in de heersende orde weigeren, dan openen we die breuklijnen en nodigen we anderen uit om eveneens stelling te nemen.

Het beste zou zijn als we ons radicaal zouden ontdoen van overheersing. Het gaat er niet om dat we de details van de maatschappij eerlijker besturen, de posities van wie schaadt en wie verdraagt omdraaien, of het systeem stabiliseren met hervormingen. Het hele systeem moet omver. Het doel van protest is niet het vragen om

legitieme regels of regeerders. Het doel is te laten zien dat we op basis van eigen kracht kunnen handelen, terwijl we anderen aansporen hetzelfde te doen, en de autoriteiten te ontmoedigen zich erin te mengen. Dit is niet een kwestie van oorlog – een tweezijdig conflict tussen gemilitariseerde vijanden – maar een kwestie van besmettelijke ongehoorzaamheid.

Het is niet genoeg om alleen te onderwijzen en te discussiëren, en te wachen tot de gevoelens en gedachten van anderen zullen veranderen. Totdat ideeën uitgedrukt worden in actie, waarbij mensen met concrete keuzes worden geconfronteerd, blijft de uitwisseling van deze ideeën abstract. De meeste mensen houden zich afzijdig van theoretische discussies, maar als er iets gebeurt, als er veel op het spel staat en ze wezenlijke verschillen kunnen zien, dan zullen ze een standpunt innemen. We hebben geen eenstemmigheid nodig, noch een alomvattend begrip van de hele wereld, noch een routekaart naar een vooraf bepaalde bestemming. We hebben slechts de moed nodig om een andere weg in te slaan.

het probleem is overheersing

Wat zijn tekenen dat je je in een relatie van misbruik bevindt? Degene die misbruik pleegt kan proberen je gedrag te controleren of je gedachten voor te schrijven, je toegang tot bepaalde dingen te beperken of te blokkeren, dreiging of geweld tegen je gebruiken of je in een positie van afhankelijkheid houden, onder constante toezicht.

Dit beschrijft het gedrag van individuen die misbruik plegen, maar hetzelfde gaat op voor de belastingdienst, de AIVD en de meerderheid van de andere instellingen die onze maatschappij regeren. Ze zijn bijna allemaal gebaseerd op het idee dat mensen onder toezicht gehouden, gemanaged en geadministreerd moeten worden.

Hoe groter de ongelijkheden die ons worden opgelegd, hoe meer controle er nodig is om ze in stand te houden. Aan het ene eind van het machtsspectrum worden we bruut beheerd op individuele basis: door arrestatieteams, eenzame opsluiting en etnische profilering. Aan de andere kant is de controle onzichtbaar en alomtvattend, ingebouwd in de infrastructuur van de samenleving: de berekening van kredietwaardigheid en verzekeringspremies, de manier waarop statistieken verzameld worden en gebruikt worden in stadsplanning, en de architectuur van dating sites en social media platforms. De NSA en de AIVD luisteren ons af en houden ons online-gedrag bij, maar hebben niet zoveel grip op onze realiteit als de algoritmes die bepalen wat we zien wanneer we inloggen.

Op het moment dat het oneindige aantal mogelijkheden van het leven is gereduceerd tot een reeks opties gecodeerd in enen en nullen is er geen frictie meer tussen het systeem waarin we leven en de levens die we ons kunnen voorstellen – niet omdat we totale vrijheid bereikt hebben, maar omdat we het tegendeel hebben geperfectioneerd. Vrijheid is niet kiezen tussen vooraf vastgestelde opties maar het zelf bedenken van de keuzes.

het probleem is hiërarchie

Er zijn veel manieren om ongelijkheid op te leggen. Sommigen berusten op een gecentraliseerd instituut zoals het rechtssysteem. Anderen kunnen informeler functioneren, zoals een ons-kent-ons wereldje of genderrollen.

Een paar van deze mechanismen zijn al compleet in diskrediet gebracht. Er zijn maar weinig mensen die nog geloven in het goddelijke recht van koningen, terwijl er eeuwenlang geen andere basis voor de samenleving denkbaar was. Andere mechanismen zijn nog steeds zo ingeworteld dat we ons geen leven kunnen voorstellen zonder hen. Wie kan zich een wereld voorstellen zonder eigendomsrechten? Toch zijn dit allemaal sociale constructen: ze zijn echt, maar niet onvermijdelijk. Het bestaan van huisbazen en directeuren is niet meer natuurlijk, noodzakelijk of gunstig dan het bestaan van keizers.

Al deze mechanismen ontwikkelden zich samen en versterkten elkaar. De geschiedenis van racisme is bijvoorbeeld onmogelijk los te maken van de geschiedenis van het kapitalisme. Geen van beide is denkbaar zonder kolonialisme, slavernij of de onderscheidingen naar huidskleur die werknemers verdeelden en nog steeds bepalen wie de gevangenis en sloppenwijken van de wereld vullen. Persoonlijke vooroordelen nooit een witte heerschappij kunnen afdwingen zonder de infrastructuur van de staat en andere hiërarchieën van onze maatschappij. Dat een zwarte president de leiding kan hebben over deze structuren stabiliseert deze structuren alleen: het is de uitzondering die de regel rechtvaardigt.

Met andere woorden: zolang er politie is, wie zal er volgens jou lastig gevallen worden? Zo lang er gevangenis zijn, wie denk je dat er opgesloten zal zijn? Zolang er armoede is, wie zal er arm zijn? Het is naïef om te geloven dat we gelijkheid kunnen creëren in een maatschappij die gebaseerd is op hiërarchie. Je kan de kaarten wel schudden, maar het is nog steeds hetzelfde spel.

het probleem is grenzen

Als een buitenlands leger dit land binnen zou vallen, bomen zou omhakken, rivieren zou vergifigen en je kinderen zou dwingen trouw te zweren, dan zou iedereen dit leger bevechten. Maar als de lokale overheid hetzelfde doet, dan stellen patriotten maar al te graag hun gehoorzaamheid, belastinggeld en kinderen ter beschikking van de staat.

Grenzen verdedigen ons niet, ze verdelen ons – ze creëren onnodige frictie met degenen die buitengesloten worden terwijl echte verschillen tussen degenen binnen de grenzen worden verduisterd. Zelfs het meest democratische bestuur rust op deze verdeling tussen deelnemers en buitenstaanders, legitiem en niet legitiem. In het oude Athene – de beroemde geboorteplaats van de democratie – werd slechts een fractie van de mannen toegelaten tot het politieke proces. Zelfs de Founding Fathers, de grondleggers van de moderne Amerikaanse democratie, bezaten slaven. Burgerschap stelt nog steeds een grens tussen binnen- en buitenstaanders, en berooft enorme aantallen mensen zonder papieren van grip over hun eigen leven.

Het liberale ideaal is het uitbreiden van de lijnen van insluiting totdat de hele wereld geïntegreerd is in een groot democratisch project. Maar ongelijkheid zit geworteld in het systeem zelf. Op elk niveau van deze maatschappij verdelen duizenden kleine grenzen ons in machtigen en machtelozen: controleposten, kredietbeoordelingen, databankwachtwoorden en prijsklassen. We hebben vormen van erbij horen nodig die niet gebaseerd zijn op uitsluiting, die geen macht en wettigheid centraliseren en die de empathie niet wegstoppen in *gated communities*.

het probleem is vertegenwoordiging

Je kan alleen macht hebben door het uit te oefenen, en je kan alleen je interesses leren kennen door naar ze te handelen. Als elke poging tot het uitoefenen van invloed op de wereld moet worden gekanaliseerd door de tussenkomst van vertegenwoordigers of vertaald moet worden tot protocollen van instituties, raken we vervreemd van elkaar en van wat we kunnen bereiken. Alle aspecten van de actieve rol in de maatschappij die we uit handen geven vinden we terug in het politieke proces als iets onherkenbaars en vijandigs. De politici die ons altijd teleurstellen laten ons alleen maar zien hoeveel macht over onze eigen levens we weg hebben gegeven; het geweld van de politie is de duistere consequentie van het feit dat we geen verantwoordelijkheid willen nemen over de veiligheid in onze directe leefomgeving.

In het digitale tijdperk, nu je je eigen secretaresse (m/v) moet zijn en je publieke imago moet beheren, zijn zelfsonze reputaties iets externs geworden: als vampiers die zich met onszelf voeden. Als we niet van elkaar afgezonderd waren en niet zouden concurreren om onszelf te verkopen op zó veel professionele en sociale markten, zouden we dan ook zo veel tijd en energie besteden aan deze digitale profielen: gouden kalveren gemaakt naar ons eigen beeld?

We zijn allemaal uniek. Noch afgevaardigden noch abstracties kunnen ons echt vertegenwoordigen. Door het reduceren van mensen tot demografieën en pure ervaring tot data verliezen we zicht op alles dat dierbaar en uniek is op deze wereld. We hebben aanwezigheid, rechtstreeksheid en direct contact met elkaar nodig. We hebben directe controle over onze eigen levens nodig, zaken die geen vertegenwoordiger of vertegenwoordiging ons kan bieden.

het probleem is leiders

Leiderschap is een sociale stoornis waarin de meerderheid van de deelnemers van een groep het niet lukt initiatief te nemen of kritisch over hun acties na te denken. Zolang we macht en initiatief als eigenschappen van specifieke individuen zien, en niet als een relatie tussen mensen, zullen we altijd afhankelijk zijn van leiders en aan hun genade overgeleverd zijn. Werkelijk voorbeeldige leiders zijn net zo gevaarlijk als overduidelijk corrupte leiders: hun prijzenswaardige kwaliteiten kunnen alleen hun eigen status en de onderdanigheid van anderen versterken, evenals de legitimiteit van het concept van leiderschap zelf.

Wanneer de politie aankomt bij een protest is hun eerste vraag altijd: “Wie heeft hier de leiding?” – niet omdat leiderschap een essentieel deel is van collectieve actie, maar omdat het een zwakke plek is. De Conquistadores, de Spaanse veroveraars van wat nu Latijns Amerika is, stelden dezelfde vraag toen ze aankwamen in de zogenaamde Nieuwe Wereld; waar er een antwoord was op die vraag, bespaarde hen dat eeuwen van moeilijkheden om de bevolking zelf te onderwerpen. Zolang er een leider is, kan hij als zodanig benoemd, vervangen of gekidnapt worden. In het beste geval is afhankelijk zijn van leiders een Achilleshiel; in het slechtste geval reproduceert het de belangen en machtsstructuur van de gevestigde orde bij hen die tegen de gevestigde orde in gaan. Het is beter als ieder een idee van haar eigen agenda, macht en invloed heeft.

het probleem is regering

Overheden beloven rechten, maar ze kunnen eigenlijk alleen vrijheden wegnemen. Het idee van rechten houdt in dat er een centrale macht is die ze kan verschaffen en beschermen. Maar voor alles waarvoor de staat machtig genoeg is om het te garanderen, is het machtig genoeg om het weg te nemen. Als je de staat de macht geeft om een probleem op te lossen geef je de staat ook de mogelijkheid vele andere problemen te creëren. Overheden toveren geen macht uit het niets – het is onze macht die ze uitoefenen; macht die wij zelf veel effectiever kunnen gebruiken zonder het nodeloos ingewikkelde apparaat van vertegenwoordiging.

De meest liberale democratie heeft dezelfde principes als de meest despotische autocratie: centralisatie van macht en legitimiteit in een structuur die bedoeld is om geweld te monopoliseren. Het doet niet ter zake of de bureaucraten die deze structuur bedienen een koning, president of electoraat gehoorzamen. Wetten, bureaucratie en politie zijn ouder dan de democratie; ze functioneren op dezelfde manier in een democratie als in een dictatuur. Het enige verschil is dat we worden verwacht ze te accepteren en als de onze te zien omdat we over ze kunnen stemmen – zelfs als ze tegen ons worden gebruikt.

Dictaturen zijn van zichzelf altijd onstabiel: je kan hele generaties afslachten, gevangen zetten en hersenspoelen, en toch zullen hun kinderen de strijd voor vrijheid opnieuw uitvinden. Maar belooft iedereen een kans om de wil van de meerderheid aan hun medemens op te leggen en je schaart ze allemaal samen in een systeem dat ze tegen elkaar uitspeelt. Hoe meer invloed mensen denken te hebben over de dwanginstellingen van de staat, hoe populairder deze

instituten kunnen zijn. Misschien verklaart dit waarom de wereldwijde verbreiding van democratie samenvalt met enorme ongelijkheden in de verdeling van hulpbronnen en macht: geen enkel ander regeringssysteem zou zo'n kwetsbare situatie kunnen stabiliseren.

Als macht gecentraliseerd is, moeten mensen een zekere heerschappij over anderen verwerven om invloed te krijgen over hun eigen toekomst. Strijd voor autonomie wordt gekanaliseerd in een wedstrijd om politieke macht: kijk naar de burgeroorlogen in postkoloniale naties tussen mensen die voorheen vreedzaam samenleefden. Zij die de macht hebben kunnen die alleen behouden door een eeuwigdurende oorlog te voeren tegen zowel hun eigen als tegen vreemde volkeren. Militairen worden zowel ingezet in verre oorlogsgebieden als in de landen waar ze vandaan komen.

Waar er hiërarchie is, is het voordelig voor degenen aan de top om macht te centraliseren. Het inbouwen van meer controlemechanismen in het systeem werkt niet. Het zou betekenen dat we vertrouwen op bescherming door datgene waartegen we juist beschermd moeten worden. De enige manier om druk uit te oefenen op autoriteiten zonder dat ze ons meezuigen in hun spel is het opbouwen van horizontale netwerken die autonoom kunnen handelen. Maar zodra onze netwerken krachtig genoeg zijn om de autoriteiten te dwingen ons serieus te nemen, zullen wij krachtig genoeg zijn om onze problemen zonder hen op te lossen.

Er is geen andere weg naar vrijheid dan door vrijheid zelf. In plaats van één kanaal hebben we verschillende plekken nodig om macht en invloed uit te oefenen. In plaats van één vorm van legitimiteit hebben we ruimte nodig voor verschillende verhalen. In plaats van de dwang die eigen is aan het verschijnsel "regering" hebben we manieren van besluitvorming nodig die autonomie bevorderen en verdedigingstactieken die mensen die heerser willen worden op afstand houden.

het probleem is winst

Geld is het perfecte middel om ongelijkheid op te leggen. Het is abstract: geld lijkt alles te kunnen vertegenwoordigen. Het is universeel: mensen die niks gemeen hebben kunnen beiden geld accepteren als een vanzelfsprekend feit. Het is onpersoonlijk: anders dan erfelijke privileges kan geld onmiddellijk overgedragen worden van de ene persoon aan de ander. Het is vloeiend: hoe makkelijker het is om van positie te wisselen in een hiërarchie, hoe stabielere de hiërarchie zelf is. Veel mensen die wel tegen een dictator in opstand zouden komen accepteren zonder moeite het gezag van de markt.

Wanneer alle waarde geconcentreerd is in één instrument worden zelfs de unieke momenten van ons leven van betekenis ontdaan doordat ze tot waardebonnen worden getransformeerd in een abstracte berekening van macht. Alles wat niet financieel gekwantificeerd kan worden valt buiten de boot. Het leven wordt een wedloop om geldelijk gewin: ieder tegen ieder, het is verkopen of verkocht worden.

Winst maken betekent meer controle krijgen over de middelen van de samenleving dan andere mensen. We kunnen niet allemaal tegelijkertijd winst maken: als er iemand winst maakt moeten anderen macht verliezen. Wanneer investeerders winst maken op de arbeid van werknemers betekent dit dat hoe meer de werknemers werken, hoe groter de financiële ongelijkheid tussen investeerders en werknemers wordt.

Een systeem dat wordt gedreven door winst produceert armoede in hetzelfde tempo als dat het rijkdom concentreert. De concurrentiedruk genereert meer innovatie dan in elk eerder systeem, maar met de innovaties genereert het alsmaar toenemende ongelijkheden. En omdat iedereen winst na moet jagen in plaats van dingen te doen uit innerlijke motivatie, is de uitkomst van al dit werk maar al te vaak rampzalig. Klimaatverandering is de recentste in een reeks van rampen die zelfs de machtigste kapitalisten niet tegen konden houden. Sterker nog, kapitalisme beloont ondernemers niet voor het oplossen van rampen maar voor het omzetten van een ramp tot een winstgevende situatie.

het probleem is eigendom

Eigendomsrecht is het fundament van het kapitalisme, een ander sociaal construct die we geërfd hebben van koningen en aristocraten. Eigendom wisselt nu sneller van eigenaar dan vroeger, maar het concept is hetzelfde gebleven: het idee van eigendom legitimeert het gebruik van geweld om kunstmatige ongelijkheden in toegang tot land en hulpbronnen af te dwingen.

Sommige mensen verbeelden zich dat eigendom zou kunnen bestaan zonder de staat. Maar eigendomsrechten zijn betekenisloos zonder een centrale autoriteit die ze kan beschermen – en zolang er een centrale autoriteit bestaat is eigenlijk niets écht van jou. Het geld dat je verkrijgt wordt gedrukt door de staat is onderhevig aan belasting en inflatie. De eigendomstitel van je auto wordt gecontroleerd door de Rijksdienst voor het Wegverkeer RDW. Je huis is niet van jou maar van de bank die je een hypotheek heeft verstrekt; en zelfs als je je huis zelf gefinancierd hebt, kan de staat je land zomaar overnemen voor openbaar gebruik.

Wat zou er nodig zijn om de dingen die belangrijk voor ons zijn te beschermen? Overheden bestaan alleen doordat ze dingen van ons wegnemen; ze zullen altijd meer nemen dan geven. Markten belonen ons alleen voor het kaalplukken van onze medemens, en belonen onze medemens om óns af te zetten. Onze enige echte verzekering is onze band met elkaar: als we zeker willen zijn van onze veiligheid hebben we netwerken van wederzijdse hulp nodig die zichzelf kunnen verdedigen.

Zonder geld of eigendomsrecht zouden onze verhoudingen tot dingen bepaald worden door onze relaties met elkaar. Vandaag de dag is het juist andersom: onze relaties met elkaar worden bepaald door onze verhoudingen tot dingen. Het afschaffen van het concept van eigendom zou niet betekenen dat je je spullen zou verliezen. Het zou betekenen dat geen enkele deurwaarder of financiële crisis de dingen die jij nodig hebt weg zou kunnen nemen. In plaats van verantwoording af te leggen aan een bureaucratie zouden we kijken naar wat mensen nodig hebben. In plaats van elkaar uit te buiten zouden we de voordelen van onderlinge afhankelijkheid nastreven.

De ergste nachtmerrie van schurken is een samenleving zonder eigendom – want zonder eigendom krijgen ze alleen maar het respect dat ze verdienen. Zonder geld worden mensen geschat naar de waarde die ze bijdragen aan andermans' leven, niet naar de waarde van het smeergeld waarmee ze anderen kunnen omkopen. Zonder winst moet elke inspanning een beloning op zichzelf zijn, zodat er geen prikkel voor betekenisloosheid of destructief handelen is. De dingen die er echt toe doen in het leven – passie, kameraadschap, vrijgevigheid – zijn verkrijgbaar in overvloed. Het vergt legioenen van politie, landmeters en taxateurs om de schaarste op te leggen die ons in deze wedloop gevangen houden.

De laatste misdad

Elke orde is gevestigd op een misdaad tegen de eraan vooraf ging: de misdaad die de orde ophief. Daarna wordt de nieuwe orde gezien als legitiem zodra mensen deze orde vanzelfsprekend gaan vinden. De misdaad waarmee de Verenigde Staten werd gesticht, was de rebellie tegen de autoriteit van de koning van Engeland; De misdaad waarmee het Koninkrijk der Nederlanden werd gesticht, was de opstand tegen de koning van Spanje. De misdaad waarmee we de nieuwe samenleving gaan stichten – als we de huidige maatschappij weten te overleven – zal de wetten en instellingen van deze maatschappij opdoeken.

Misdad als categorie omvat alles dat de grenzen van een maatschappij overschrijdt, het slechtste en het beste ervan. Elk systeem wordt achtervolgd door wat het niet kan inlijven of controleren: elke orde bevat de kiem voor haar eigen vernietiging.

Niets is eeuwig; dat gaat ook op voor imperia en beschavingen. Maar wat zou deze maatschappij kunnen vervangen? Kunnen we ons een samenleving voorstellen die niet gestoeld is op de verdeling tussen gerechtvaardigd en ongerechtvaardigd, legaal en crimineel, heersers en onderdanen? Wat zou *de laatste misdad* kunnen zijn?

Anarchie is wat er gebeurt zodra orde niet wordt opgelegd door dwang. Het is vrijheid: een proces waarin we continu onszelf en onze relaties met elkaar opnieuw uitvinden.

Elk proces of fenomeen dat in vrijheid plaatsvindt – een regenwoud, een vriendengroep, je eigen lichaam – is een anarchistische harmonie die voortduurt door constant in verandering te zijn. Controle van bovenaf kan daarentegen alleen maar gehandhaafd worden door beperking en dwang: de kwetsbare discipline van de nablijfruimte op de middelbare school, het industriële landbouwbedrijf waarin pesticiden en herbiciden steriele rijen van genetisch gemodificeerde maïs beschermen en het breekbare heerschappij van een supermacht.

Anarchisme is het idee dat de totale zeggenschap over zichzelf hoort te hebben. Geen wet, overheid, of besluitvormingsproces is belangrijker dan de behoeftes en verlangens van mensen. Mensen horen vrij te zijn om tot wederzijdse tevredenheid vorm te geven aan hun onderlinge verhoudingen en om voor zichzelf op te komen zoals zij dat het beste vinden.

Anarchisme is geen dogma of blauwdruk. Het is geen systeem dat verondersteld wordt te werken als het maar op de juiste manier zou worden toegepast, zoals democratie. Het is ook geen perfect einddoel dat in een of andere verre toekomst verwezenlijkt moet worden, zoals het communisme. Het is een manier van handelen en verbindingen aangaan die we nu meteen in de praktijk kunnen brengen. Voor elk waardesysteem of werkwijze kunnen we onszelf afvragen: *Hoe verdeelt dit de macht?*

Anarchisten keren zich tegen elke vorm van hiërarchie – elke valuta die macht in de handen van enkelen verzamelt, elk mechanisme dat ons verwijddert van ons potentieel. We genieten van het onbekende voor ons en keren onze rug naar de gesloten systemen van nu. We koesteren de chaos die ons in staat stelt vrij te zijn.

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door
CrimethInc., een internationaal
netwerk van aspirant-revolutionairen,
en de Vrije Bond (www.vrijebond.org)

Je kan ander werk van ons vinden op crimethinc.com
– boeken, films, podcasts en ooggetuigenverslagen van
opstanden over de hele wereld.

Je kan een digitale versie, een video geproduceerd door
subMedia.tv, en een breed scala aan andere bronnen
vinden op tochangeeverything.com

De Nederlandstalige versie is ook verkrijgbaar via deze
site of via allesveranderen@riseup.net en
info@autonomenbrabant.nl, waar je ook terecht kan
met vragen over de tekst.

Wanneer we zien wat alle verschillende instituten en mechanismes van overheersing gemeenschappelijk hebben, dan wordt het duidelijk dat onze individuele strijd deel is van iets dat groter is dan wijzelf: iets dat ons verbindt. Als wij samen komen op basis van deze verbinding, verandert alles: niet alleen onze strijd, maar ook het gevoel dat we dingen zelf in de hand kunnen hebben, onze capaciteit voor vreugde en het gevoel dat onze levens betekenis hebben. Het enige dat nodig is om elkaar hierin te vinden is dat we beginnen te handelen volgens een andere logica.

**Wil je alles
veranderen,
begin waar
je maar wil.**

**Houd je niet
vast aan de
oude wereld**

crimethinc.com